

LEONARD COHENIN

liekki palaa Kreikan Hydralla

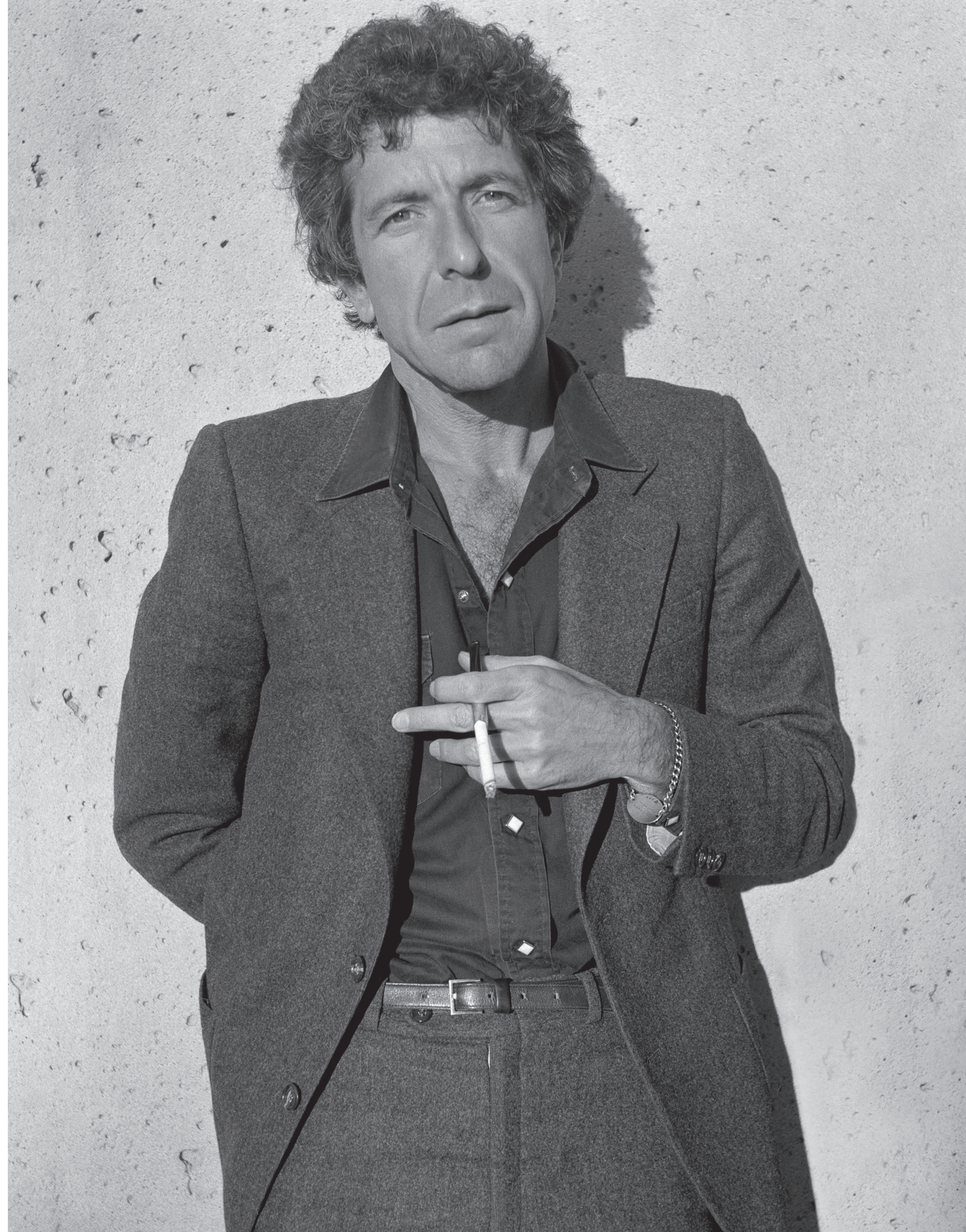
TEKSTI: VILLE-JUHANI SUTINEN & KUVA: DAVID BOSWELL

LEONARD COHEN opetti minut kirjoittamaan. Tai kenties olisi parempi sanoa, että hän antoi minulle luvan kirjoittaa. Cohenia itseään espanjalaisrunoilija **Federico García Lorca** auttoi löytämään äänen. Cohen vaikutti samoin minuun, kun aikoinaan sepitin ensimmäisiä runojani hänen laulujaan kuunnellen.

Siksi oli kunnia, että sain vuonna 2006 tilaisuuden kääntää Cohenin teoksen *Kaipauksen kirja* – joskin kunniin sekoittui tragediaa, koska työ siirtyi minulle kirjailija **Jarkko Laineelta**, joka kirjaimellisesti menehtyi kesken käännöstyön. Myös Jarkko oli yksi niistä, jotka auttoivat minua löytämään oman ääneni. Myöhemmin jätin runouden taakseni ja siirryin esseiden ja romaanien pariin. Kun Leonard Cohen kuoli 2016 Los Angelesissa, satuin asumaan Kaliforniassa, jossa Cohenia muistettiin monin tavoin. Se palautti mieleeni, kuinka paljon Cohen oikeastaan oli minulle antanut jo ennen kuin olin kirjailija. Vähän sen jälkeen sain suomennettavakseni Cohenin viimeisen runoteoksen *Liekki*. Käännöstyö vei minut entistä vahvemmin sinne, mistä runous on kotoisin. Päätin lähteä käymään hänen luonaan Kreikan Hydralla.

*Tahdon tulevaisuuden napata
en tiedä mihin se on menossa
Vatsa täyttää ouzoo
ja nenä puhdasta hopeaa
Kitarani on niin hiljainen
se voisi laulun kertoa
Lauluni ovat kuin tähtiä
ne hallitsevat, eivät pakota*

NÄIN COHEN kirjoittaa *Liekin* eräässä runossa Hydran aikoja muistellen. Hän saapui saarelle vuonna 1960 nuorena kirjailijana, joka ei voinut kuvitellakaan muusikon uraa, ja osti isoäitinsä perintörahoilla pienen talon. Vuonna 1934 Kanadan Montrealissa syntynyt Cohen oli debytoinut runoilijana vuonna 1956 (debyyttikokoelma *Vertailkaamme mytologioita* on Sammakon ohjelmassa vuonna 2019). Hydran talo säilyi Cohenin omistuksessa vuosikymmeniä ja hän sepitti monet tunnetuimmista kirjoistaan ja lauluistaan siellä.

Hydrasta on tullut Cohen-fanien pyhiinvaelluskohde. Vaikka nykyaika on saapunut saarelle sähkön ja turistien voimin toisin kuin 1960-luvulla, Hydralla on säilynyt jotain soman vanhanaikaista, samoin kuin Cohenin runoissa ja lauluissa.

Alus kiinnittyy satamaan, aamuilma on vielä hetken raikasta. Lähden nousemaan rinnettä. Takaa kuuluu kavioiden kopsetta: aasi kuljettaa vesi- ja olutpulloja juuri niin kuin 1960-luvulla.

Leonard Cohen

Maailman rakastetuimpiin muusikoihin kuuluva **Leonard Cohen** (1934–2016) aloitti uransa Kanadassa 1960-luvulla runoilijana ja prosaistina, mutta tuli suuren yleisön tietoon vasta esikoisalbuminsa julkaisun myötä vuonna 1967. Kirjoittajana Cohen on lähellä Beat Generationia ja erityisesti **Jack Kerouacia**. Tunnistettavimpana äänenä Cohenin kirjoissa kuuluu sama parantumaton romantikko kuin hänen lauluissaankin. Hänen tekstejään sävyttävät ajattomuus, mietiskely ja synkkä huumori. Cohen on valittu Rock and Roll Hall of Fameen ja hän on saanut Kanadan Québecin provinssin korkeimman kunnianosoituksen, Ordre National du Québec -kunniamerkin.

reitin Cohen kulki palatessaan kotiin päivittäisen uintirekensä jälkeen. Yhdessä *Liekin* runossa hän hyvästelee Hydran ja kertoo kuolleen siellä metaforisesti:

En voinut livahtaa tieheni kertomatta sinulle että kuolin Kreikassa minut haudattiin paikkaan jossa aasi on sidottu Oliivipuuhun tulen aina olemaan siellä

PIENELLÄ AUKIOLLA puolimat-kassa ylös rinnettä on harmaa aasi sidottuna puuhun. Eläin on toinen kuin Cohenin aikana, mutta haluan ajatella, että tuo puu on sama, josta hän runossaan kertoo.

Kukkulan laella, vihanneskaupan kulmalla, on neljän tien risteys. Kun kääntyy vasemmalle ja pian oikealle, tulee Cohenin mukaan nimetylle kujalle. Bardin talo kohoo yhä sen varressa, hieman modernisoituna, mutta edelleen sangen kreikkalaisena rapattuine seinineen.

Talon entisestä omistajasta kielii kolkutin, joka on perinteisesti käden muotoinen, mutta jonka

taustalla on Daavidin tähti. Joku on laskenut kynttilän ovea kiertävän kukkaköynnöksen juurelle.

Liekki on runsas kattaus ”cohenianaa” aforistisista lauseista monisivuisiin puherunoihin ja vuosia hiotuista lauluteksteistä leikillisiin sanarimpsuihin. Tämä kirjavuus kuvastaa Cohenin lopputuotannon tyyliä.

Kirjassa toistuvat teemat sitovat moninaisuutta yhteen. Kuten Cohenin koko uralla, *Liekissä* niitä ei ole montaa: kaipaus, rakkaus, elämän arvoitus. Suuriin aiheisiin sekoittuu pieniä, usein tietoisien joutaviakin asioita, jotka osoittavat ihmisen paikan maailmassa. Cohenin runojen voisi sanoa olevan etsimistä – etsimistä ja hapuilua. Cohen antaa ymmärtää, että turhakin etsiminen on tärkeää, koska synnyttää merkityksellisyyttä. Saman voisi sanoa hänen vana-vedessään kulkemisesta Hydralla. Saarelta ei löydä mitään

Leonard ja Marianne Hydralla. Aviva Laytonin yksityiskokoelma.

Leonard Cohen Venetsiassa vuonna 2009. KUVA: Eija Arjatsalo.

erityistä, mikä ratkaisisi Cohenin mysteerin, mutta hänen muistonsa etsiminen tuntuu itsessään arvokkaalta.

HYDRASTA TULI Cohenille eräs hyvän elämän merkeistä. Julkisuutta kritisoivassa *Liekin* hirtehisessä runossa hän kaipaa yksityistä elämää ja luettelee asioita, joita siihen kuuluu. Yksi on Hydran talo:

Elää yksityistä elämää yksinäinen amerikkalainen avioliitto laulu listoilla talo Kreikassa parhaat huumeet ystävälliset välit hovimestariin parissa kolmessa hyvässä ravintolassa lahjoituksia televisiokurvan nälkäänäkevälle lapselle esimerkillisen eleganttia ja humaania yksityistä elämää

LÄMPIMÄN IVALLISESSA tekstissä puhuja katselee elämänsä sivusta, tunnustaen ettei se ole mitään sen kummempaa, mutta silti elämisen arvoista. Hydra oli Cohenille pakopaikka, jossa hän saattoi keskittyä kirjoittamiseen. Myöhemminkin, kun hän ei enää käynyt siellä, se säilyi irtioton lupauksena tai mahdollisuutena, johon ei tarvinnut edes mennä löytääkseen tutun tunteen.

Laskeudun takaisin satamaan ja kuljen ohi Douskosin majatalon. Siellä Cohen istui paikallisten ystäviensä ja **Marianne Ihlenin** (laulun ”So Long Marianne” muusa) kanssa 1960-luvulla, jolloin paikka toimi tavernana.

COHENIN VIIMEISISSÄ runoissa ja Hydrassa on jotain samaa: niissä vallitsee kiireetön tunnelma, eikä kumpikaan yritä liikaa. Molemmat ovat hävyttömän tunteellisia ja pittoreskeja.

Liekissä Cohen hyvästelee niin kuulijansa, lukijansa kuin maailmankin. Ja Hydran:

Kaikille teille joiden kanssa söin kalan ja kilistin lasiani sanomatta koskaan sanaakaan haluan vain ennen lähtöäni sanoa terve muukalaiselta joka eli keskuudessanne

LAUTTA LÄHTEE puksuttamaan takaisin Metochin satamaan. Hydra häämöttää vanavedessä siinä oudossa Välimeren valossa, niin kirkkaassa, miltei usvaisessa. Sitten saari katoaa.